

160 година града

„Бели лабуд на зеленом језеру“

Јован Цвијић

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА
ОПШТИНЕ ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

Горњи Милановац је град у централном делу Србије, који се налази на 124 км од Београда, када се крене Ибарском магистралом према приморју. Смештен у подножју шумовите планине Рудник, у веома пријатном поднебљу, очарао је познатог биолога, професора Јована Цвијића, који га је назвао „Бели лабуд на зеленом језеру“.

Иако младо градско насеље, које ове године слави **160 година** од оснивања, Горњи Милановац представља својеврстан град-музеј. Овде се преплићу прошлост и садашњост, а у центру града доминирају обележја последњих краљевских династија, Карађорђевића и Обреновића, које су се смењивале на власти и оставиле сведочанства о том времену.

Основао га је кнез Александар Карађорђевић 1853. године, пресељењем из вароши Брусница, колевке династије Обреновић. Ово је један од првих градова који је основан да буде центар пространог општинског подручја по претходно урађеном урбанистичком плану. Шест година се звао Деспотовица, по реци уз коју је смештен.

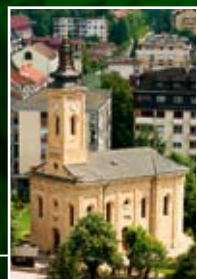
Повратком на власт 1859. године, кнез Милош Обреновић мења назив месту у Горњи Милановац, у спомен на старијег брата по мајци, чувеног војводу из првог српског устанка, Милана Обреновића.

У центру новоосноване вароши, као први јавни објекат, 1856. године подигнута је зграда Окружног начелства, на којој се налазе две спомен-плоче, повеље које сведоче о значајним одлукама из времена оснивања града.

На платоу испред зграде бившег окружног начелства, која и данас доминира центром града, налазе се споменици кнезу Александру Карађорђевићу, који је основао град, војводи Милану Обреновићу, по коме је град добио име, као и војводи Живојину Мишићу, који је у овом здању 1914. године донео одлуку о почетку Рудничке офанзиве и комадовао чувеном Колубарском битком у Првом светском рату.

У центру града налази се и црква Св.Тројице, последња задужбина кнеза Милоша Обреновића, чија градња је започета 1860. године, а након кнежеве смрти, завршава је 1862. његов син Михаило.

Зграда Гимназије подигнута 1902. године под именом „Дом Милоша Великог“, реновирана је 2010. године. Поред тога што има архитектонски значај, представља најопремљенију средњошколску образовну установу, која је задржала првобитан изглед.

Значајан објекат из династијског времена је и зграда основне школе „Краљ Александар I“, подигнута 1831. године у време владавине Карађорђевића, такође обновљена и савремено опремљена 2008. године, али је задржала свој првобитан архитектонски облик.

Музеј Рудничко-таковског краја основан 1994. године, смештен је у предратној кући породице Брковић из 1938. године.

У згради музеја налазе се легати браће Настасијевића, породице Лазиф и Боже Продановића, као и стална поставка предмета везаних за династију Обреновић.

У градском парку 2010. године, подигнут је споменик последњој српској краљици Драги Обреновић, која је рођена у овом граду.

И у новијој историји Горњи Милановац је имао запажену улогу, о чему сведоче многа спомен обележја.

Посебно место има Кућа српско-норвешког пријатељства, која је симбол пријатељства нашег и норвешког народа, створеног за време Другог светског рата. Изграђена је 1987. године. Њен облик је спој традиционалне српске куће и викингског брода. У „Норвешкој кући“ се налази и стална музејска поставка са фотографијама, документима и предметима из времена страдања у норвешким логорима.

Спомен парк „Брдо мира“ представља јединствену историјску читанку под ведрим небом. Простире се на површини од 4.5 хектара, где је засађено око 3.000 стабала различитих врста дрвећа и где су смештена бројна спомен обележја из новије историје:

- Спомен костурница борцима и официрима Црвене армије који су погинули на овим просторима крајем 1944. године у заједничкој борби против фашистичког терора.

- Спомен костурница погинулим првоборцима Друге пролетерске бригаде и Чачанског партизанског одреда од 1941-1945 године

- Споменик интернирцима страдалим током Другог светског рата у 24 логора широм Норвешке, на коме пише „Нико именован-нико заборављен“.
- Споменик подигнут страдалим у логору „Маутхаузен“ на подручју данашње Аустрије, симболично представља стремљење ка животу логораша који покушавају својим рукама да ухвате последње зраке сунца и живота.
- На „Брду мира“ смештене су и бисте народних хероја из Другог сватског рата, који потичу из овог краја.
- Споменик борцима овог краја настрадалим у последњим ратовима (1990-1999) на просторима бивше Југославије.

Данас је Горњи Милановац административни, привредни, културни и спортски центар општине, који чува сведочанства о времену настанка модерне српске државе, о последњим српским краљевским династијама, о многим храбрим подвизима народа Рудничко-таковског краја, који су пример како се ствара и брани слобода.

Овај град и крај је изнедрио многе значајне личности, чије стваралаштво је обогатило наше културно-историјско наслеђе, а вредни предузетници су 60-их година прошлог века од Горњег Милановца створили „привредно чудо“ у ондашњој Југославији.

Чак и у овом времену свеопште кризе, Горњи Милановац не престаје да улаже у будућност и тежи да буде изнад просечности.

Стари Милановац

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА

ОПШТИНЕ ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

Цара Душана бр. 2, 32300 Горњи Милановац

тел/факс: 032 720 565, телефон: 032 720 566

togm@open.telekom.rs www.togm.org.rs

